

ოტია იოსელიანის ნოველათა კულტურულ-რელიგიური დისკურსი

კობიაშვილი ნინო

სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თბილისი

DOI: <https://doi.org/10.52340/idw.2023.51>

აბსტრაქტი. წინამდებარე ნაშრომი განხილულია გამორჩეული ქართველი მწერლის ოტია იოსელიანის შემოქმედება კულტურულ-რელიგიური დისკურსით. შევეცადეთ, რამდენიმე განსხვავებულ კონტექსტში წარმოგვეჩინა ჩვენი კვლევისთვის განსაკუთრებით საინტერესო ნოველები, უფრო მეტად კი მისი ნოველა „არვეს ხიზანი“. ერთი სტატიის ფარგლებში ჩვენ განვიხილეთ „სვანური ნოველებში“ არსებული ქართული სულისკვეთება, სულიერი სრულყოფის ოტიასეული გზები, ეროვნული თავისუფლებისა და იდენტობის იდეა და გზა, რომელზეც გავლაც მხოლოდ ღირსებითაა შესაძლებელი. ჩვენი კვლევა ძირითადად აბზაცებს შორის სათქმელის ძიების მცდელობაა ბიბლიური პარალელებით. უდავოდ საჭიროა გაგრძელდეს ოტიას ნაწარმოებთა კვლევა, ვინაიდან მის ნაწარმოებებში უამრავი საკვლევი მასალაა, რომელსაც არ ეყოფა რამდენიმე მკვლევარის ნააზრევი. სულისა და სხეულის ჭიდილი, უფლისაკენ მზირავი თვალი და ამქვეყნიურ ამოებას შეჩვეული დაცემული ბუნება-ესაა ოტიას ნაწარმოებთა მთავარი გასასინჯავი წერტილი. ყოფიერებას შეწირული მარადიულობა, ეს ის თემებია, რომელთა კვლევა ვცადეთ ბიბლიური თვალსაზრისებით და ვფიქრობთ, ერთი სტატიის ფარგლებში შეძლებისდაგვარად ვუპასუხეთ დასახულ ამოცანას.

საკვანძო სიტყვები: კულტურულ-რელიგიური; დისკურსი; ბიბლიური თვალსაზრისები; იდენტობა; ეროვნული თავისუფლება; ეროვნული კულტურა;

ქართული კულტურა მსოფლიო ცივილიზაციის ერთ-ერთი და, ამავდროულად, განსაკუთრებული ნაწილია, რომელსაც ევროპის და აზიის ცივილიზაციასთან საერთო და, ასევე, განმასხვავებელი ნიშნები აქვს. სწორედ ამაშია ქართული კულტურის ორიგინალურობა, რომელიც არ უნდა დაიკარგოს და ეს თითოეული ჩვენგანის ვალია. ჩვენი კულტურა საუკეთესოდაა ლიტერატურაში შენარჩუნებული და ამის მაგალითად ოტია იოსელიანი, „მთის კაცი“ ნამდვილად გამოდგება, თავისი პიროვნული ღირსებებითა და გაუტყეხელი, მეზრძოლი სულით, რომელიც მის ნაწარმოებებში შესანიშნავად არის არეკლილი.

ჩვენი მიზანი ოტია იოსელიანის მოთხრობების განხილვაა, როგორც ქართული კულტურის ჭრილში, ასევე, საინტერესოა მათი ბიბლიური - ანუ ნოველებში არსებული სიმბოლურ-ალეგორიული თვალსაზრისით ძიება. საინტერესოდ გვესახება პერსონაჟთა სულიერი მოძრაობა. ეს კი, ვფიქრობთ, საუკეთესო სინთეზია, ვინაიდან ქართული კულტურის უდიდესი ნაწილი ჩვენს რელიგიას უკავშირდება. ოტიას - ამ უბრალოების ნიჭით შემკული კაცის რელიგიაც ხომ მართლმადიდებლობაა.

ყოველი ეპოქის სულისკვეთება ფორმულირდება კულტურულ და ზნეობრივ გამოცდილებაში. იგი ასახავს იმ დროის სულიერ დონეს. ნაწარმოებებში გამოსახულია რა გადასახედიდან აზროვნებს იმ ეპოქის სული.

ტექსტის ანალიზისთვის გასათვალისწინებელია როგორც ეპოქა, ასევე ავტორის ბიოგრაფია, თუ მისი ხედვა - დამოკიდებულება საკაცობრიო საკითხის მიმართ.

„ტექსტი დაიყვანება ავტორის ცნობიერებამდე, ანუ ტექსტის სტილისტური და სემიოტიკური ასპექტები თავმოყრილია ერთ ურღვევ მთლიანობაში, რომლის გამთლიანების არსებით ფორმას ავტორის ცნობიერება წარმოადგენს. ამ ცნობიერების შესანარჩუნებლად საჭირო არ არის ბიოგრაფიული კრიტიკის დახმარება, საკმარისია მხოლოდ ის ძირითადი ასპექტების შემეცნება, რომლებსაც ავტორის ცნობიერება ავლენს ტექსტის დონეზე. ავტორის ცნობიერების რეალიზება ლიტერატურულ ნაწარმოებში წარმოდგენილი განმეორებადი, ე.წ. რეციდივური თემებისა და წარმოსახვითი მოდელების მეშვეობითაა შესაძლებელი. მათი თავმოყრის, გამთლიანების პროცესი აღადგენს მწერლის მიერ განვლილი ცხოვრების გზას, მის ფენომენოლოგიურ მიმართებას საკუთარ თავთან, როგორც სუბიექტთან და სამყაროსთან, როგორც ობიექტთან.“ (სიგუა ს. (1994). თბილისი, „ავანგარდიზმი ქართულ ლიტერატურაში“. 1.124)

ჩვენი მოსაზრებით, ფსიქოანალიტიკურ მეთოდთან ერთად, საინტერესოა კვლევა ფენომენოლოგიური კრიტიკის გათვალისწინებით. „ფენომენალური კრიტიკა გულისხმობს ტექსტის არა შემფასებლურ ანალიზს, რომელიც მის კონსტრუქციულ და აქტიურ ინტერპრეტაციას წარმოადგენს და, შესაბამისად, ავლენს კრიტიკოსის სუბიექტურ პოზიციას, არამედ პასიურ რეცეფციას,“ (1. მისი იდეური არსის მიუკერძოებელ აღწერას. კონკრეტული ლიტერატურული ტექსტი, ფენომენოლოგიური მეოდის თანახმად, განიხილება როგორც ერთი, ორგანული მთლიანობის შემადგენელი ნაწილი. „მლიანობა“ ავტორის ცნობიერების შესატყვისი ცნებაა, „ნაწილი“ კი მოიცავს ავტორის შემოქმედებით გზას, ქრონოლოგიური თანმიმდევრობით დალაგებულ მის თხზულებებს, რომლებიც თემატურად განსხვავდებიან ერთმანეთისგან, მაგრამ მუდმივად მიილტვიან ორგანული მთლიანობისკენ.“ (სიგუა ს. (1994). თბილისი, „ავანგარდიზმი ქართულ ლიტერატურაში“. 1.88)

ოტიას კრებულში „სვანური ნოველები“ სვანი ხალხის გაუტეხელი ხასიათია წარმოჩენილი.

„ლიტერატურას ქმნის სულიერი მიმოქცევის სისტემად გამოტანა“ (სიგუა ს. (1994). თბილისი, „ავანგარდიზმი ქართულ ლიტერატურაში“.124).

ნაწარმოებთა სიუჟეტების მიღმა არსებობს აზრი, იდეა, რომელსაც მიგნება სჭირდება. ამის ამოცნობა კი ხდება სახეების მეშვეობით, რომელსაც მწერალი თხრობისას იყენებს.

სიმბოლოების საშუალებით ადამიანები უძველეს დროში ქმნიდნენ იმ აზრობრივ სივრცეს, რომელშიც ახორციელებდნენ ურთიერთობას. თანამედროვე ადამიანი სიმბოლოს ისეთივე სიღრმისეულ გავლენას განიცდის, როგორც მისი წინაპრები. სიმბოლოები ხელს უწყობენ იდეებისა და ფასეულობების ურთიერთგაცვლას.

ოდითგანვე, სიმბოლო, როგორც კულტურის ერთ-ერთი გამოვლინება ჰუმანიტარული ცოდნის სხვადასხვა სფეროს წარმომადგენელთა ყურადღებას იპყრობს.

ცოდნის ყველა ზემოთ ჩამოთვლილი სფეროს ძალისხმევას ერთობლივად შეუძლია არსებითი წვლილი შეიტანოს არა მხოლოდ ჰუმანიტარული მეცნიერებების საფუძვლების განვითარებაში, არამედ საგანმანათლებლო მეცნიერებაში. ვინაიდან აღნიშნული კვლევა დაეხმარება თითოეულ მასწავლებელსა და მოსწავლეს ნაწარმოებთა მთავარი სათქმელის, მეცნიერული კვლევისა და მწერალთა აზროვნების რელიგიური დისკურსის გააზრებაში.

სიმბოლოსთვის დროის დაყოფა არ არსებობს, ვინაიდან თავად წარსულიდან მომდინარეობს.

ჩვენ მიერ აღნიშნული აზრის განსამტკიცებლად საჭიროა ეპოქათა მძლავრი

იდეოლოგიის კვლევა. იმის გასაგებად, თუ რას ეხმიანება მწერალი კონკრეტული ნაწარმოებით, თუმცა, ვფიქრობთ, რომ ჩვენს მიერ შეთავაზებული მწერალის აზროვნება, მასი დასიმბოლოებით ნათქვამი ყოველგვარ ეპოქას აღემატება, ვინაიდან კვლევა გვარწმუნებს, რომ მასი რელიგიური დისკურსი ქრისტიანულ-მართლმადიდებლურია.

შეთავაზებული ნაწარმოებების ფაბულას, აგებულებას, კომპოზიციას, გმირთა მოქმედებასა და აზროვნებას ღრმა იდეური სარჩული აქვს, თითოეული პერსონაჟი ალევორიულად განასახიერებს კონკრეტულ იდეას. თითქმის ყველა მოქმედ პირს საღვთისმეტყველო ალევორიები ეძებნება.

საღმრთო წერილის ალევორიული ინტერპრეტაციის ცდა ძველი წელთაღრიცხვით I საუკუნის ალექსანდრიაში ალექსანდრიელ ფილოსოფოს ფილონს ეკუთვნის, რომელიც უწინარეს ყოვლისა, ბიბლიაში ეძებს ალევორიულ საზრისს. ბიბლია მისთვის არის ისტორია სულისა, ცოდვით დაცემისა და კვლავ აღზევება-განღმრთობისა. ფილონი ადამიანის სულის ბედს განიხილავს, როგორც ნაწილს დიადი მსოფლიო დრამისა, რომელიც განუყოფელია სულის დრამისაგან.

ოტია იოსელიანი სწორად რომ გამოირჩევა იგავური თხრობითა და ნაწარმოების აზრსაგან შორის არსებული იდიოთა სიმრავლით, რასაც გადმოსცემს მხატვრულ-ალევორიული სახეებითა და სიმბოლოებით.

ლიტერატურული მემკვიდრეობა ჩვენი ერის უდიდესი საუნჯეა. მას განსაკუთრებული შესწავლა და გაანალიზება სჭირდება, რაც მოიცავს არა მხოლოდ გარეგან ფაქტორს, რომელიც ამბის თხრობისას ისედაც აშკარაა, არამედ უბრალო ადამიანური ისტორიების მიღმა, შეფარვით ნათქვამ ავტორისეულ ღრმა სათქმელს.

რა არის ლიტერატურა?! - მამა ილია ჩიკვაიძე თავის სადოქტორო ნაშრომში, ფსიქოლოგები მე-19 საუკუნის ქართულ ლიტერატურაში - ასე განიხილავს: „ლიტერატურა არის სახე - სიმბოლოებით, ფაქტი - სიმბოლოებით და პერსონაჟი-სიმბოლოებით, მხატვრული სახეებით და ხერხებით გადმოცემა სათქმელის, ესაა ის პოსტულატები, რაზეც დაშენებულია ის დიდი შენობა, რასაც ქართული ლიტერატურათმცოდნეობა ჰქვია“ (მამა ილია ჩიკვაიძე „ფსიქოლოგიზმი XIX საუკუნის ქართულ ლიტერატურაში 2.27).

არისტოტელეს ნააზრევი შემდეგია: ნაწარმოების შეფასების ერთ-ერთი კრიტერიუმი გახლავთ ის, თუ რამდენად ხდება მკითხველი გმირთა განცდების თანამოზიარე. ოტია იოსელიანი არისტოტელეს თანამოაზრედ გვევლინება, რაც ასახულია მის მოთხრობათა კრებულში „სვანური ნოველები“. რამეთუ მისი ფაბულა - ამბავი საშუალებას გვამძლევს გავყვეთ გმირთა განცდებს.

მისი მოთხრობების მიხედვით, ნაწარმოებებში გამოყვანილი საზოგადოება, სულიერად დაცემულია, მათში აღარ ჩანს ის სულიერი საწყისები, რომლის განვითარებასაც უფალთან მივყავართ.

„უსაქმურობამ დღე-ღამ ნაკელში და წუნწუნში წოლამ თხებიც კი დათითხნა და აამყრა. გაჩნდა შური და მტრობა. ჭორი სათხებოს სახადივით მოედო და რაკი დიდი უმრავლესობა თხა იყო, ვის უნდა სცემოდნენ აგერ იყო „დამნაშავე“ ჯიხვი.“ (იოსელიანი ო. „სვანური ნოველები“ 6.45)

ნაწარმოებში გამოხატული მასა ბრბოდ არის ქცეული და ადვილად სამართავია. იმდენადაა ყოველდღიური საზრუნავით მოცული, რომ მათ საცხოვრებელს სუნი ასდის და სუფთა ჰაერს ვეღარ ჰგულობენ. მოთხრობაში „არვეს ხიზანი“ საზოგადოება თხების სახითაა გამოყვანილი, მხოლოდ მთავარი გმირია ჯიხვი, რომელიც პიროვნული განვითარებით და მაგალითით, საზოგადოებად აჩვენებს გზას ხსნისას. მათ საცხოვრებელში ხსნის „ფანჯარას“

საიდანაც სუფთა ჰაერი შედის და მათი განწმენდის იმედს გვისახავს.

საყურადღებოა ის ფაქტი, რომ მოთხრობა „არვეს ხიზანის“ მთავარ გმირს „კლდისა“ ჰქვია. გვინდა პარალელი გავავლო ბიბლიასთან, იესო თავის მოწაფეებში წმინდა პეტრეს უწოდებს კლდეს. კლდე თავისთავად სიმტკიცისა და სიმაღლის გამომხატველია.

„მოციქულთა თავში“ ვკითხულობთ: წმინდა მოციქული პეტრე, უფროსი მძა ანდრია მოციქულისა, უფლის ხმობამდე გალილეის ტბასთან მდებარე პატარა ქალაქს ბეთსაიდის მეთევზე იყო და სვიმონი ერქვა.

„შენ ხარ სვიმონ, ძე იონასის, შენ გეწოდოს კეფა, რომელი ითარგმნების „კლდე“ - ასე უთხრა მას იესო ქრისტემ. (ბიბლია. იოანე 1,42)

„შენ ხარ კლდე და ამას კლდეს ზედა აღვაშენო ეკლესიად ჩემი და ბქენი ჯოჯოხეთისანი ვერ ერეოდა მას“. (ბიბლია. მათე, 16. 15-18, იკოსი 1.7)

წმინდა მოციქული პეტრესა და „კლდისას“ სულიერი აღმავლობისკენ მიმავალი გზის შედარება ერთობ საინტერესოდ გვესახება, ვინაიდან პეტრე მოციქულიც ცოდვათა მონანიების გზით ხდება იესოს ყველაზე საყვარელი მოწაფე და „კლდისა“, რომელიც ხორცის ტანჯვით, ფიქრითა და სინანულით ემიჯნება ამქვეყნიურ ცოდვიან გარემოს და მწვერვალებში გარბის.

ოტიას ნოველათა გმირები სულიერი აღმავლობის გზას პასუხისმგებლის სავსეები, ხორციელის - ანუ ამქვეყნიურის დათმობით გადიან.

ისევე, როგორც კლდისა „არვეს ხიზანში“, მისივე მოთხრობაში „მეწინავე“ ხორცის დათრგუნვით სხეულის ტანჯვით პატრონობს ფარას.

„მეწინავე დაწახნაგებულ ქვაზე დაწვა, სხეულს სატკივარი მიუჩინაო.“ -მოგვითხრობს მწერალი.

ოტიას ნაწარმოებებში იგრძნობა დაუოკებელი ჟინი თავისუფლებისა და პიროვნული განვითარებისკენ.

სახისმეტყველების კუთხით თუ ვიმსჯელებთ მთა - ეს წმინდა ადგილია და მისკენ სწრაფვა, მისი სიყვარული, სულიერ აღმავლობად და უფლისკენ სწრაფვად შეიძლება განვიხილოთ.

ნოველათა მთავარი გმირები დასაწყისში მარტოობას განიცდიან და ეს მათი გამოუცდელი სულიერების მინიშნებაა.

როდისაა ადამიანი მარტო?! როგორც ჯემალ ქარჩხაძე ამბობს ნაწარმოებში „იგი“ - „იგი „ მარტო იყო საზოგადოებაში, რომელიც მის სულიერ სიმაღლეს ვერ სწვდებოდა და განვითარება ფიზიკური, სულიერი თუ აზრობრივი სიმახინჯედ მიაჩნდა და ამ ყველაფრის აღმოფხვრის წყაროდ ერთადერთი რამ - სიკვდილი იყო მიღებული.

ამის პასუხად კი შეიძლება მოვიშველიოთ ალექსანდრო ხოდოროვსკისა და არისტოტელეს სიტყვები:

„გალიაში დაბადებული ჩიტები ფიქრობენ, რომ ფრენა ავადმყოფობაა“. - ხოდოროვსკი.

„ვინც მარტოობაში ახერხებს ტკობას ან მხეცია, ან კიდევ ღმერთია“. - არისტოტელე.

სულიერი განვითარება სწორედ ასე ხდება „არვეს ხიზანში“. მთავარ გმირს ჯერ მარტოობის ემინია და ეხიზნება „მისთვის შეუფერებელ“ საზოგადოებას. შემდეგ კი მთლიანად ხდება თავის განსხვავებულობას და მათგან სრული გამიჯვნით მარხვით, სხეულისა და სულის გამოწვრთნით გარბის მწვერვალებისკენ, რითიც უკვალავს გზას იმ საზოგადოებასაც, რომელშიც ჩაკლულია სულიერება და დაბინძურებულია აზროვნება. სადაც სიყვარული, მეგობრობა, ზრუნვა და განვითარებისკენ სწრაფვა სრულიად უცხო ცნებებია.

„თავისი ხელით ლუკმას ვინ ჩაგიდებს, თუ რქას თხებს კი არა კედელს ურტყავ და კუდის ქიციანაც თაკილობ“. (იოსელიანი ო. „სვანური ნოველები“ 6. 57)

ოტიას ნოველათა მთავარი გმირები კლდისა, მეწინავე და ყველა განსაცდელებით მიდიან სულიერ განვითარებამდე. ყოველივე ამის გათვალისწინებითა და ბიბლიაზე დაყრდნობით, ვფიქრობთ, რომ ადამიანებმა რომ იცოდნენ რა ბედნიერებაა ამ საფეხურთა გავლა, ყველა იმ განსაცდელს ინატრებდა, რომლისთვისაც ღმერთს საყვედურობს.

სულისა და სხეულის ჭიდილი, უფლისაკენ მზირავი თვალი და ამქვეყნიურ ამოებას შეჩვეული დაცემული ბუნება - ესაა ოტიას ნაწარმოებთა მთავარი გასასინჯავი წერტილი. ყოფიერებას შეწირული მარადიულობა ეს ის თემაა, რაზეც წერს უამრავი ქართველი, აზიელი, თუ ევროპელი მწერალი.

ოტია იოსელიანი ისევე, როგორც უამრავი კლასიკოსი მწერალი, სცდება ეპოქას და თავისი უბრალოებით, უბრალო ენითა და გენიალური გადმოცემის უნარით განიხილავს ჩვენს მიერ გამოთქმულ საკითხებს. საბოლოოდ კი გვისახავს იმედს, რომელიც ქართულ სულს სულ სჭირდება, ძველი თუ ახალი იარების მოსაშუშებლად და ახალი ძალით ბრძოლისკენ მოგვიწოდებს.

„გული მაღლა, მწვერვალებისკენ მიუწევდა, მაგრამ რაკი თხის შვილი ხარო უთხრეს, დაგორებულ ქვასავით ისევ ქვევით წავიდა“. (იოსელიანი ო. „სვანური ნოველები“)

ცხადი ხდება, რომ დაღმართში ქვევით დაშვებაში ადამიანის დაცემის აზრი დევს. ხოლო ზესწრაფვაში ავტორი ადამიანის რთულ გზას გულისხმობს. ამგვარი სიმბოლიკა ამ მეტად მნიშვნელოვან თავისებურებას ქმნის ოტიას ნოველებში, ზევით მწვერვალებია სუფთა ჰაერი და გაუკვალავი თოვლი, ქვევით კი სიბინძურე სულიერი თუ ფიზიკური.

სახისმეტყველების მხრივ ყველა ღირებულ ნაწარმოებში სულიერი განვითარების გზაა ნაჩვენები და რაც არ უნდა განსხვავებული კულტურის და რელიგიის მქონე მწერლის ნაწარმოებს შეიძლება განვიხილავდეთ, ყოველი მათგანი სულიერ სიმაღლეზე აყავს მწერალს. ოტიას ნაწარმოებებში კი სწორედ ასეთი ღირებულია ერისთვის და იქ ასახულ პერსონაჟთა სულის მოძრაობა, მარადიული და ამოუწურავი პრობლემატიკაა ქართველი ხალხის არსებობის ისტორიაში.

საქართველოს გზა ხომ ეკალ-ბარდითაა მოსილი, ხან თხეებში გავრევით, ხან მგლებში. ბევრჯერ დაგვაჩოქეს კლდისასგან განსხვავებით ბევრჯერ „წუნწუნშიც“ ჩავდგით ფეხი, მაგრამ ვერ დაგვიმონეს.

უნდა გციოდეს, გტკიოდეს, შიოდეს, ცრემლი და სისხლი გდიოდეს, რომ გაიგო თავისუფლებისა და სამოთხის ფასი. თუ გული არ გერჩის ადვილად დაგვიმონებენ, მონობამ კი შეჩვევა და სულის დაჭლექება იცის.

ჩვენი მოსაზრებით, ჯიხვს რქები აიძულებს უყუროს ცას. რქები კი ალბათ ღვთის ძალაა, რომელსაც ალეგორიულად უფალი ჯიხვებს რქების სახით ამღვებს, ადამიანებს კი გულის სახით, რომ ჯიხვმა რქებით იბრძოლოს, ადამიანს კი გული ეხმარება სულის გადარჩენაში. ჯიხვის რქები კიდევ უფრო დიდი ტვირთია სხეულისთვის, ისევე როგორც შვებაა სულისთვის.

არვეს ხიზანს ოცნება ბრძოლის მოტივად ესახება.

ქართული სახელმწიფოს ისტორიის განმავლობაში დიად იდეას წარმოადგენდა ეროვნული თავისუფლების იდეა. იგი ქრისტიანობასთან ერთად გახდა ეროვნული იდენტობის მოპოვების და შენარჩუნების აუცილებელი პირობა.

„კლდისა რქებმოდერილი ბოსლის კუთხისკენ გაქანდა, კედელს დაეჯახა, ფიცარი დაამტვრია, რქის ძირი ლურსმანზე მიარტყა და სისხლმა გამოჟონა, მაგრამ ტკივილი არ უგრძვნია, რაკი გარეთ გადასახედი ჭუჭრუტანა გაიკეთა“. (იოსელიანი ო. სვანური ნოველები) - ეს კლდისას პირველი სვლაა სულიერი აღმავლობის გზაზე.

„ადგილიდან მოწყდა... ისე გაიქროლა, ნამძინარევემა თუ ფეხზე ისევ ჩათვლემილმა თხებმა თვალი ვერ შეასწრეს. ზოგი მერე იმასაც ამბობდა, წუნწუხზე ფეხი არ დაუკრავსო“. - კლდისამ შეიტანა სინათლე თხების საცხოვრისში, „სათხებოში ცივი, სუფთა, ნათელი ჰაერი შემოვიდა“. (იოსელიანი ო. სვანური ნოველები)

ოტია გვიჩვენებს გზას, მოგვიწოდებს სულიერი განვითარებასა და ჩვენი იდენტობის არ დავიწყებას, მომავალი კი ჩვენს ხელში, მომავალი თაობის ხელში რჩება და გვიტოვებს კითხვასა და არჩევანს.

„კაცმა არ იცის მიაღწია თუ არა თეთრ მწვერვალებამდე, ლტოლვილმა იპოვა საყუდელი, თუ ოცნება იმიტომაა ლამაზი და მეოცნებე დაღუპული, რომ მარად მიუწვდომელი რჩება.“ (იოსელიანი ო. სვანური ნოველები)

მეოცნებე კი თავად ოტიაა, რომელიც საქართველოსა და ქართველების სულიერ განწმენდით, იდენტობის დაცვასა და ჩვენში ქართული მებრძოლი სულის გადარჩენაზე ოცნებობს, რომელიც ყოველდღიურ საზურანავეში იყო ჩაკარგული.

„რელიგია არის გაბატონებული იდეოლოგია, იგი აყალიბებს ადამიანის მსოფლმხედველობას და აისახება კულტურის სხვადასხვა ქანში. (მირესაშვილი, მ გაფრინდაშვილი, „ლიტერატურათმცოდნეობის საფუძველები“.)

„ზიგმუნდ ფროიდის (1856-1939) მიერ შემუშავებულმა ფსიქოანალიტიკურმა მეთოდმა, რომელმაც დიდი როლი ითამაშა ადამიანის ფსიქიკის არაცნობიერი შრეების ფუნქციონირების შესწავლაში და იმთავითვე ნაყოფიერად გამოიყენებოდა მედიცინაში, მე-20 საუკუნის დამდეგიდანვე სხვა ჰუმანიტარული დისციპლინების წარმომადგენელთა, მათ შორის ლიტერატურათმცოდნეთა, ყურადღებაც მიიპყრო. კერძოდ, ლიტერატურათმცოდნეებმა საკითხი ასე დასვეს: ხომ არ იქნებოდა შესაძლებელი, ამ მეთოდის გამოყენებით უფრო ღრმად ჩავწვდომოდით მხატვრული ტექსტის ბუნებას, მკითხველზე ტექსტის ესთეტიკური ზემოქმედების თავისებურებებს.“ (ბრეგაძე ლ. (2008) „ლიტერატურის თეორია. XX საუკუნის ძირითადი მეთოდოლოგიური კონცეფციები და მიმდინარეობები“, ლიტერატურის ინსტიტუტის გამომცემლობა. თბილისი, გვ.185-194 .71).

ვფიქრობთ, რომ ოტია იოსელიანის ნაწარმოებები სხვადასხვა რაკურსით ნათლად გვიხატავენ ავტორის ფსიქოლოგიურ პორტრეტს.

ზიგმუნდ ფროიდისთვის „მხატვრული შემოქმედების ნიმუში ავტორის პიროვნული არაცნობიერის სახეცვლილი (სუბლიმირებული, გაკეთილშობილებული) გამოვლენაა“. (ბრეგაძე ლ. (2008) „ლიტერატურის თეორია. XX საუკუნის ძირითადი მეთოდოლოგიური კონცეფციები და მიმდინარეობები“, ლიტერატურის ინსტიტუტის გამომცემლობა. თბილისი. გვ.185-194 .75)

ფროიდის თეორია მისაღებია, თუმცა ფაქტობრივად წარმოუდგენელია „ხელოვნურად გაკეთილშობილებული“ ოტია. სიყალბის ჩრდილს ვერ მივაყენებთ მას და მის ნაწარმოებებს, ვინაიდან, პირველ რიგში მისი ბუნებით „მთის კაცის“ პირდაპირი და გულმართალი ხასიათი არ მოგვცემს ამაზე ფიქრის საფუძველს, რომელიც მის ნაწარმოებებში, ამ შემხვევაში კი „სვანურ ნოველებში“ ნათლად ჩანს და განსაკუთრებით, მისი მთავარი პერსონაჟების სულიერ მოძრაობაში იგრძნობა. ოტიას მთავარი გმირები ღირსებათა ჯაჭვით მიდიან სიმართლემდე და ვეღარ ჰგუობენ სულიერ სიმდაბლესა და სიბინძურეში ყოფნას. მსოფლიოში უამრავი საზოგადოებრივი ჯგუფია, რომლებიც სხვადასხვა ნიმუშებით არიან დაყოფილნი. ეს იქნება, ეთნიკური, კულტურული, სახელმწიფოებრივი ინდივიდუალიზმის, თუ სხვათა გათვალისწინებით მაინც ბევრი გვაქვს საერთო, არსებობს ე.წ. საყოველთაო ღირებულებები, რომლებიც სხვადასხვა გარემოსა თუ გეოგრაფიულ არეალში ერთნაირად აღიქმება.

მაგალითისთვის გამოდგება „პიროვნების“ როგორც ინდივიდის გააზრება. მისი მთავარი განცდა ხომ ღირსების განცდაა. თითქმის ყოველთვის კი ღირსების დასაცავად მსხვერპლის გაღებაა საჭირო. პიროვნებას შეადგენს სწორი ღირებულებები და ღირსებები, რაც სულიერ საწყისებს უახლოვდება და რელიგიურ კონტექსტში სულიერ ამაღლებამდე მივყავართ, რადგანაც პიროვნებისთვის მთავარი მარადიული ღირებულებაა.

დასკვნის სახით გვინდა მოგახსენოთ, რომ ოტია იოსელიანი ის შემოქმედია, რომელმაც გააგრძელა და განავითარა სულიერების, მარლმადიდებლური კულტურისა და ეროვნულ-რელიგიური ტრადიციების დასაცავად წინამორბედთა მიერ დაწყებული შემოქმედებითი ბრძოლა. შესაბამისად, მის ნაწარმოებებში განსაკუთრებით არის თვალსაჩინო რელიგიური ასპექტები, რასაც კიდევ უფრო ხაზს უსვამს ოტია იოსელიანის მტკიცე, ამავედროულად მგრძნობიარე და სულიერებით მდიდარი პიროვნება.

ოტია იოსელიანის ნოველათა სიმბოლური გააზრება სრულიად აკმაყოფილებს საღვთისმეტყველო აზროვნების კრიტერიუმებს, რადგან მასში დასმული საკითხი პიროვნების სულიერი განვითარების საფუძვრეობრივი სისტემის შესახებ, სრულიად შეესაბამება ბიბლიურ მსოფლმხედველობას.

ლიტერატურა:

1. სიგუა ს. (1994). თბილისი, „ავანგარდიზმი ქართულ ლიტერატურაში“.
2. მამა ილია ჩიკვაძე „ფსიქოლოგიაში XIX საუკუნის ქართულ ლიტერატურაში“.
3. ბიბლია. მათე (16.15-18; იკოსი 1.7.)
4. ბიბლია. იოანე, (8.12.) (3.1995)
5. მირესაშვილი, გაფრინდაშვილი. „ლიტერატურათმცოდნეობის საფუძვლები.“
6. იოსელიანი, ო. „სვანური ნოველები“
7. ბრეგამე.ლ. (2008) „ლიტერატურის თეორია. XX საუკუნის ძირითადი მეთოდოლოგიური კონცეფციები და მიმდინარეობები“, ლიტერატურის ინსტიტუტის გამომცემლობა. თბილისი. გვ.185-194

Cultural-religious discourse of Otia Yoseliani's novels

Kobiashvili Nino

Sokhumi State University, Tbilisi

Abstract

Within the framework of one article, we discussed the Georgian spirit present in "Svan novellas", the Otian ways of spiritual perfection, the idea of national freedom and identity, and the path that can be followed only with dignity.

Our research is mainly an attempt to find what is being said between the paragraphs with biblical parallels.

Undoubtedly, it is necessary to continue the research of Otia's works, because there is an immeasurable research material in his novels, and the work of a few researchers is not enough to

cover this material.

The struggle between the soul and the body, the eye gazing at the Lord and the fallen nature accustomed to worldly vanity - this is the main point of examination of Otia's works, which are versatile and almost inexhaustible. Eternity sacrificed to existence, these are the topics that we tried to research from a biblical point of view, and we think that we have answered the set task as appropriately as possible within the framework of one article

Key words: cultural-religious; novels; research; presumptions; discourse; biblical parallels; identity; national culture;